

Литвин Зоряна,
к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу
Тернопільського національного економічного університету
м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Успішне функціонування підприємств і досягнення стратегічних переваг в умовах конкуренції значною мірою залежать від результативності їхньої інноваційно-інвестиційної діяльності. Результативність інноваційної діяльності підприємств визначається наявністю необхідних внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій, можливістю їхньої швидкої мобілізації, зацікавленістю інвестора в підтримці інноваційного розвитку. Інвестиційна підтримка залежить від специфічних особливостей інвестицій, таких як тривалий період окупності при реалізації інновацій, підвищений ризик реалізації, нерівномірність надходження доходів від здійснення інвестицій. Урахування цих особливостей і зміна умов функціонування підприємств визначають важливість подальшого вдосконалення принципів, форм, методів та пошуку джерел інвестиційної підтримки інноваційної діяльності суб'єкта господарювання. Тому виникає необхідність у формуванні нових наукових підходів до інвестиційної підтримки інновацій і розробки практичних основ для їхньої реалізації.

Проблематиці інноваційно-інвестиційної діяльності приділяють велику увагу і зарубіжні, і вітчизняні вчені. На сьогоднішній день існує значна кількість робіт, присвячених різним аспектам діяльності.

У процесі аналізу та оцінки інвестиційно-інноваційних проектів доцільно виділити його як окремий розділ комплексного економічного аналізу, оскільки аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності як напрям практичної діяльності повністю новий. Використання різних методик, прийомів і показників аналізу інновацій та інвестицій є загальноприйнятим у банківській, фондовій чи підприємницькій діяльності. Однак, це ще не свідчить про завершеність

розроблення теоретико-методологічних основ аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності як окремого напрямку. Використовують тільки окремі організаційно-методичні питання аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності й оцінювання показників ефективності проектів, оптимізації портфельних інвестицій, дохідності операцій із конкретними фінансовими активами, інвестиційної чутливості та точок беззбитковості. Доцільно теоретично обґрунтувати комплексний підхід щодо сутності та змісту аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності та виділити його як окремий напрям у загальній системі економічного аналізу. Обґрунтуємо основні особливості аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності, а саме:

1. Кількість показників. При аналізі інвестиційно-інноваційної діяльності доцільно використовувати, на відміну від більшості інших розділів економічного аналізу, невелику кількість показників, оскільки наслідком застосування складної системи показників є величезні витрати робочого часу на збір інформації для розрахунків величин, які в остаточному підсумку виявляються незручними для інтерпретації. Чим зрозуміліші й практичніші показники ефективності інновацій, тим більше шансів встановити розумні значення цільових величин і розробити грамотні стратегії для їхнього досягнення.

2. Актуальність розрахунків. В умовах економічної нестабільності аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності, на відміну від інших розділів економічного аналізу, створює об'єктивну базу даних для прийняття управлінських рішень, що, без сумніву, сприяє зниженню ризиків інвестиційно-інноваційних проектів.

3. Більшість інвестиційно-інноваційних проектів є довготерміновими і тому потребують нових підходів до оцінки їх ефективності, зокрема з урахуванням ситуаційного підходу.

4. Аналіз ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності допомагає обґрунтовано розподіляти ресурси між корпоративною системою управління ідеями та інноваційними ініціативами.[2]

На відміну від інших розділів економічного аналізу, в аналізі інвестиційно-інноваційної діяльності, як і інвестиційному, проектному, акцентують увагу на попередньому аналізі й обґрунтуванні управлінських рішень. Перспективний аналіз, як продовження попереднього, дає змогу зробити прогностичний розрахунок щодо показників діяльності підприємства в майбутньому (для цього використовують методи оцінки інвестицій). Проте аналіз поточної інвестиційно-інноваційної діяльності також має важливе значення, оскільки забезпечує контроль за виконанням прийнятих рішень [3].

Комплексний аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства охоплює п'ять етапів аналізу, функціонально пов'язаних між собою.

Перший та другий етапи інтегровані в процес формування стратегічної політики підприємства на основі аналізу факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ. На даних етапах аналізують можливі варіанти розвитку підприємства та визначають його можливості, потреби в інвестиціях, шукають можливі альтернативи інвестування [1]. Одночасно з цим оцінюють роль власного капіталу у формуванні й розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу. Потім аналізують вплив основних техніко-економічних факторів на зміну структури інвестиційно-інноваційного потенціалу упродовж звітної періоду порівняно з попереднім та виявляють внутрішньогосподарські резерви зростання інвестиційно-

інноваційного потенціалу підприємства.

На третьому етапі здійснюють оперативний аналіз діяльності. На етапі аналізу результативності інвестиційно-інноваційної діяльності визначають результативність інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства за допомогою розрахунку відповідних показників. Аналізують динаміку показників порівняно з попередніми періодами, оцінюють ефективність реалізованих підприємством інновацій та їхнього впливу на показники ефективності функціонування підприємства, водночас виявляють можливі резерви поліпшення цих показників.

Етап ретроспективного аналізу охоплює оцінку кількісних та якісних показників, що відображають ефективність інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства. Він необхідний для формування інформаційної бази і створення передумов для стратегічного управління.

На завершальному етапі аналізують причини, що стримують інвестиційно-інноваційний розвиток, і це дає змогу розробити заходи для подальшого розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності.

Результати дослідження теоретико-методологічних проблем аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності підтверджують, що він є цілісним структурно-уособленим розділом, організаційно взаємопов'язаним з іншими розділами комплексного економічного аналізу.

Література:

1. Лисенко Д.В. *Комплексний економічний аналіз господарської діяльності* / Лисенко Д.В.. – М.: Инфра – М, 2007. 320 с.
2. *Інноваційний механізм управління суб'єктами господарювання: монографія/за заг. редакцією П.П. Микитюка. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2014. – 450 с.*
3. *Проектний аналіз : Навч. посібник / (Рижиков В.С., Яковенко М.М., Латишева О.В. та ін.) к. : Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.*
4. Федоренко В. Г. *Інвестування : навч. посіб. / В. Г. Федоренко. – 4-те вид., доп. – К.: Алерта, 2006. – 280 с.*

5. Харів П. С., Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону : моногр. П. С. Харів, О. М. Собко. – Тернопіль : Екон. думка, 2003. — 180 с.